

Hoofdstuk 1

God spreekt tot mensen

Inleiding

Ik sprak eens een moslim die mij vertelde hoe hij over de Bijbel dacht. Hij zei dat hij de Bijbel maar een minderwaardig boek vond; hij had meer met de Koran. ‘Koranteksten hebben veel meer *body*, in de Koran spreekt Allah van boven uit de hemel tot de mensen en hij zegt wat je moet doen en hoe je moet leven. De Bijbel is heel anders: daar staan verhalen in over mensen, allerlei geschiedenissen en tussendoor af en toe iets wat God zegt. De Koran is veel indrukwekkender dan de Bijbel.’ Wat zou je hier nu tegenin moeten brengen? We noemen de Bijbel het *Woord van God*, maar waarom eigenlijk? Het is toch door mensen geschreven? Je zou kunnen zeggen: ik *ervaar* het als Gods Woord. Maar goed, ervaring kan voor iedereen weer anders zijn. Om op deze vragen een goed antwoord te geven, moeten we nadenken over het woord *openbaring*. We denken in dit hoofdstuk na over de vraag waarom de Bijbel Gods openbaring is en op welke manier de Heere Zich openbaart in Zijn Woord. Vervolgens zien we wat de Bijbel over zichzelf zegt als Woord van God, het *zelfgetuigenis* van de Schrift.

Wat bedoelen we met Gods openbaring?

In Johannes 1:18 staat: ‘Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, Die in de schoot des Vaders is, Die heeft *Hem ons* verklaard.’ Dit is een belangrijke tekst: de Heere Jezus vertelt ons Wie God is. Hij doet dat door te *spreken*. Daarom wordt Hij ook het *Woord van God* genoemd (Joh. 1:1, 14).

God heeft Zich het meeste uitgesproken door de Heere Jezus; maar God sprak ook door de profeten van het Oude Testament (Hebr. 1:1). Al die woorden zijn opgeschreven in de Bijbel: het Woord van God. De Bijbel is dus niet het resultaat van een menselijke zoektocht naar God. Als dat wel zo zou zijn, dan was de Bijbel een menselijk boek met menselijke ervaringen en dan zouden we niet spreken over openbaring. Het is juist andersom: God is naar deze aarde gekomen om mensen op te zoeken. God maakt Zichzelf bekend door wat Hij doet en door wat Hij zegt. Hij maakt Zijn heerlijkheid zichtbaar, zodat God Zelf verheerlijkt wordt. We lezen dit in het gebed van de Heere Jezus: ‘Vader, de ure is gekomen, verheerlijk Uw Zoon, opdat ook Uw Zoon U verheerlijke’ (Joh. 17:1b, zie ook vers 4 en 5). Dit verheerlijken gebeurt door de Naam van God te openbaren (Joh. 17:6).

In Genesis lezen we dat God de aarde maakt. Dat zegt iets over God. Hij is de Schepper en heeft zoveel macht dat wat Hij spreekt ook gebeurt. Als God zegt dat er licht moet zijn, dan komt dat er. In Exodus staat hoe het volk Israël bevrijd wordt uit Egypte. De plagen die God stuurt, zijn een aanval op de goden van Egypte. En God wint. Dit zijn *daden* van God. Naast Gods daden is er ook Zijn *spreeken*. Denk bijvoorbeeld aan Zijn Naam: ‘IK ZAL ZIJN DIE IK ZIJN ZAL’ (Ex. 3:14). God maakt Zelf bekend Wie Hij is. In Exodus vinden we ook Gods wet. De HEERE maakt bekend wat Hij als onze Schepper en Verlosser van ons vraagt. In de Bijbel zien we dus duidelijk een verslag

**God maakt Zelf
bekend Wie Hij is.**

van Gods handelen: het gaat om wat God doet. De Bijbel beschrijft ook hoe de mensen daarop reageren. Denk bijvoorbeeld aan hoe het volk Israël reageert op hun bevrijding uit Egypte. Vervolgens zien we dat God Zijn bedoeling met deze wereld uitwerkt, ondanks wat mensen allemaal doen. Hij ‘reageert’ op wat mensen doen. Zo laat Hij de profeten spreken tegen Zijn volk of tegen de koning als ze afdwalen van Gods weg.

De Bijbel is dus het Woord van God, waardoor de Heere Zichzelf openbaart. God vertelt Wie Hij is en wat Hij doet: Zijn grote daden. Deze openbaring heeft daarom alles te maken met wat er *geschied* is, met de geschiedenis. De Bijbel is niet een ‘toespraak van boven’, zoals de Koran. De Bijbel is een geschiedenisboek, een boek over Gods heilshandelen in de geschiedenis. Daardoor wordt zichtbaar wat God doet om mensen te redden. Het Woord van de Heere werpt ook licht op wat de mensen doen. Daarom vergelijkt Petrus het profetische woord met ‘Een licht, schijnende in een duistere plaats’ (2 Petr. 1:19).

Is Gods openbaring betrouwbaar?

Nu is er nogal wat discussie over de geschiedenissen waar de Bijbel over schrijft. Is de schepping wel echt gegaan zoals die in Genesis 1 en 2 beschreven wordt? Is Jona wel echt in de vis geweest? Hoe weten wij eigenlijk of iets ‘gebeurd’ is?

Er zijn verschillende manieren om aan kennis te komen, denk maar aan het waarnemen van dingen. Doordat je het bekijkt, kun je te weten komen wat het is of hoe het werkt. Door je zintuigen te gebruiken heb je ‘toegang’ tot deze wereld. Maar er zijn ook dingen die je alleen te weten kunt komen als een ander het vertelt. Dat geldt feitelijk voor alles wat geschiedenis is. We hebben nog wel objecten van vroeger, maar we kunnen niet even in ‘vroeger’ zijn met onze zintuigen. Als je bijvoor-

beeld wilt weten op welke leeftijd je hebt leren lopen, dan is dat niet te onderzoeken. Alleen mensen die er toen bij waren en het zich nog kunnen herinneren, kunnen dat tegen je vertellen. Zelfs een filmpje van je eerste stapjes is niets anders dan een *getuigenis* van een ander: het filmpje vertelt het je.

Als we nog een stapje verder gaan, dan begrijp je dat er ook dingen zijn die geen mens weet. Om maar gelijk met de deur in huis te vallen: er was niemand bij toen God de aarde heeft gemaakt. Maar wij weten dat dit gebeurd is, omdat God het ons heeft willen openbaren. Hij heeft gesproken: 'Daar zij licht!' en het licht ontstond. God heeft er voor gezorgd dat Mozes deze gebeurtenis heeft opgeschreven. (Gen. 1:3). We zien hier de structuur woord-daad-woord: God spreekt, het gebeurt, het wordt opgeschreven. Valt het je op dat de Heere de Eerste is Die spreekt? Eerst al om de aarde te scheppen, later ook om over die schepping te vertellen. Dat is nog wonderlijker wanneer we bedenken dat de Heere hiermee doorgegaan is na de zondeval (Gen. 3). De weg van ons uit naar God is dicht, maar de Heere maakt van Zijn kant die weg weer open. Hij *openbaart* Zich, ook na de zondeval. Het is Gods besluit om Zich aan mensen bekend te maken. Dat maakt Zijn openbaring betrouwbaar en geeft ons vertrouwen dat de Heere weet welke woorden Hij moet gebruiken om ons ware kennis over Hem te geven.

Als wij met elkaar praten, kunnen er allerlei problemen ontstaan. Je hoort elkaar niet, begrijpt elkaar niet, interpreteert elkaar verkeerd, enzovoorts. Moderne theologen projecteren dit probleem ook op de Bijbel: wij kunnen Gods spreken eigenlijk nooit begrijpen, ieder hoort er het zijne in. Als christen belijden we echter dat Gods spreken mijn duisternis verbreekt en we bidden dat de Heere 'Mijn oog verlicht', de nevels op doe

klaren' (Ps. 119:9 ber.). Zou God niet kunnen spreken tot Zijn eigen schepselen en door hen begrepen worden?

Tegenover Gods betrouwbare spreken staat onze onbetrouwbaarheid. Ons hart is arglistig en we maken vaak verkeerde beelden van God. Of we merken Gods openbaring zelfs niet op. De dichter van Psalm 119 bidt (in vers 18): 'Ontdek mijn ogen', maak mijn ogen open! God maakt Zichzelf wel bekend, maar ik probeer die kennis weg te stoppen of te vervormen. Daarom is het van levensbelang dat als we over God spreken, we het hebben over wat Hij Zelf gedaan en gezegd heeft en niet over allerlei menselijke ervaringen. In de theologie moeten we dus Gods gedachten (die Hij geopenbaard heeft) eerbiedig naspreken. Anders is het gevaar groot dat we zelf een god bedenken en zondigen we tegen het tweede gebod.

Calvijn zegt al dat ons hart een fabriek van afgoden is. Ons denken en ons spreken over God moeten voortdurend gecorrigeerd worden door wat God over Zichzelf zegt. Ook dan blijft onze kennis altijd ten dele. God is veel te groot om Hem te begrijpen. Maar de ware kennis van de Heere leidt tot verwondering en het besef van eigen kleinheid en onwetendheid. Het geeft gebed: Heere, open mijn ogen! Leer mij wie U bent en wie ik zelf ben. Tegenover onze onbetrouwbaarheid, zelfs bij het lezen van de Bijbel, staat Gods blijvende zorg over Zijn Woord. De Heere zegt: 'Want Ik zal wakker zijn over Mijn woord' (Jer. 1:12). We lezen de Bijbel, waarin Gods openbaring staat opgetekend, dan ook niet in *afwezigheid*, maar in de *aanwezigheid* van God. We kunnen de Schrijver Zelf vragen wat Hij ermee bedoeld heeft.

Het gebed om verlichting van ons verstand is daarom niet zomaar een bijzaak. Het is heel belangrijk als we gaan Bijbellezend. Ons verstand en ons verstaan zijn immers zondig, we zijn

**We lezen de Bijbel niet
in afwezigheid, maar in
aanwezigheid van God.**

geneigd om Gods spreken aan ons spreken aan te passen. Dat verklaart ook de veelheid van meningen over God. Veel mensen hebben de mogelijkheid van ware kennis, van *openbaringskennis* losgelaten. Vroeg of laat kom je dan uit bij de opvatting dat er helemaal geen waarheid is, maar dat je die zelf moet maken. Mensen hebben allemaal verschillende manieren om tegen dingen aan te kijken en ze zijn allemaal even waar of onwaar (*postmodernisme*).

Andere mensen zetten al hun kaarten op de wetenschap; betrouwbare kennis is er alleen door wetenschappelijk onderzoek (*sciëntisme*). De gemene deler in deze theorieën is dat de mens met zijn denken in het middelpunt is komen te staan. Moderne theologen passen dit toe op het lezen van de Bijbel en verklaren het Woord van de levende God tot onhistorisch, onjuist, onethisch, gevaarlijk, discriminerend, enzovoorts. Wat er moet veranderen is dit: de Schrift moet gelezen worden vanuit het besef dat de levende God Zich genadig openbaart aan zondige, verdorven en blinde mensen. Het is dus belangrijk om te beseffen Wie tot ons spreekt als we de Bijbel lezen. Laten we voldoende tijd nemen om de Schrift indringend en zorgvuldig te lezen. Laten we ons bewust zijn van de noodzaak van de Heilige Geest, Die in de waarheid leidt.